GENÇLİKTE **GELECEK MODELİ**

GELECEK
PARTİSİ

ACİL EYLEM
KALICI VİZYON PLANI

GELECEK
Gençliği

GENÇLER İLE
MALATYA

TEZ
GEL
HOCAM

GENÇLER İLE
İZMİR

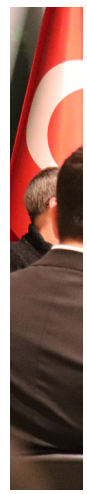

GENÇLER İLE
İZMİR

GELECEK
PARTİSİ
GENEL MERKEZ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ 7

GENÇLER: TÜRKİYE'NİN BUGÜNÜ 9
GENÇLİĞİN SORUNLARI: BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM 10
GENÇ NE İSTER: ONURLU BİR YAŞAM 11
İLKELER VE HEDEFLER 12

100 GÜNLÜK ACİL EYLEM PLANI 19

I. TEMEL YAPISAL VE KURUMSAL REFORMLAR 19

II. EĞİTİM: MESLEKİ VE ZİHNİ FORMASYON 20
EĞİTİM: MESLEKİ VE ZİHNİ FORMASYON 20
YÜKSEK ÖĞRETİM 22

III. İSTİHDAM VE KARİYER PLANLAMASI: ONURLU BİR HAYAT STANDARDI 26
GENÇ İSTİHDAMI 26
GENÇ GİRİŞİMCİLİK 27
SANAYİ, TEKNOLOJİ VE GENÇ 30

IV. RUH VE BEDEN SAĞLIĞI 31
SAĞLIK, SPOR VE GENÇ 31
BAĞIMLILIKLARLA MÜCADELE 33

V. SOSYAL HAYATA KATILIM 33
AİLE VE GENÇ 33
DEZAVANTAJLI VE ENGELLİ GENÇLER 35
GENÇ KATILIM VE GÖNÜLLÜLÜK 35

VI. DOĞAL VE KÜLTÜREL ÇEVRE 36
DOĞAL ÇEVRE BİLİNCİ VE GENÇ 36
KÜLTÜR, TURİZM VE GENÇ 37

KISALTMALAR 39

SUNUŞ

Partimizin kuruluş aşamasında farklı isim alternatifleri gündeme geldiğinde zaman derinliğini ve siyaset felsefemizin dinamik ve vizyoner niteliğini vurgulamak yanında partinin gerçek sahibinin gençler olduğunu ifade etmek üzere bir isme odaklanmıştık: Gelecek Partisi. Partimiz geçmişten geleceğe doğru gerilen bir yay ise bu yayı tutan eller gençlerin elleri olmalıdır; gençlerin dinamik, enerjik ve kararlı elleri.

Her genç zaman toprağına atılan bir tohum gibidir. Uygun şartlar bulduğunda serpilir, gümrahlaşır ve bir çınar gibi toplumlarına ve insanlığa bir sığınak olur. Uygun şartlar bulamadığında ise heba edilmiş bir potansiyel olarak çölleşen ortam içinde kaybolur gider.

Gerek öğrenci hareketleri içinde bulunduğum yıllarda gerekse genç öğrencilerimle akademik hayatta omuz omuza verdiğimde gençliği bir yaş aralığı olarak değil bir psikoloji olarak gördüm. Ortak değerler ve idealler etrafında bir tarihi serüveni yaşamak ve bu serüvenin getirdiği meydan okumaları göğüslemek için birlikte olan her topluluk yaşları ne olursa olsun gençtir. Buna mukabil bu değerleri ve idealleri kaybederek hayat enerjisinden yoksun kalmış olanlar ise yaşları ne olursa olsun gençlik özelliklerinden koparlar, erken bir yaşlanma süreci içine girerler.

Gençleri tarihte özne kılacak ana unsur bu tarihi serüvenin içinde akarken ufka ve geleceğe umutla ve vizyonla bakmasını sağlayacak bir psikolojiye sahip olmasıdır. Böyle bir umut ve vizyon psikolojisi yirmili yaşlarında tarihin akışını değiştiren Büyük İskender ve Fatih gibi liderleri, Mekke'den Medine'ye hicret eden genç sahabilerden Çanakkale savunmasına yürüyen onbeşlilere kadar nice genç toplulukları, sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı direnen Afrikalı gençlerden Avrupayı sarsan 68 kuşağına kadar nice direniş gençlerini tarihin öznesi kılmıştır.

Bugün dünya gençliği çok daha derin, kapsamlı ve heyecan verici bir ortak serüvenin içindedir. Dijital dünyadan metaverse, iklim değişiklerinden nükleer tehdide kadar küresel ölçekte yaşanan olağanüstü imkanlarla olağanüstü risklerin birlikte yaşanması dünya gençliğini yatay kesen evrensel bir bilinçlenmeyi beraberinde getiriyor.

Dijital dünyadaki küresel ortam ile gerçek dünyadaki meydan okumalar arasındaki gerilim dünya gençleri arasındaki farklılaşmaları da derinleştiriyor. Toplumların ve ülkelerin geleceklerini bu farklılaşmalar belirleyecektir. Bu farklılaşmalarda iki ana unsur öne çıkmaktadır: özgürlük ortamı ve ekonomik refah düzeyi.

Özgürlükçü bir ortamda kendi milli değerleri ile bu evrensel bilinçlenme arasında sağlıklı bir bağ kurabilen ve ekonomik refah düzeyi ile ileri teknolojiyi kullanabilen ve geliştirebilen gençler ülkelerini geleceğin yükselen güçleri haline dönüştüreceklerdir.

Buna karşılık otoriter eğilimlerle gençlerinin evrensel ölçekli gelişmelerin dışında kalmasına yol açan ve ekonomik yetersizlikler dolayısıyla onların gelecekle ilgili heyecan ve ümitlerini kıran ülkeler önce rekabet güçlerini, daha sonra ayakta kalma mücadelelerini kaybedeceklerdir.

Bu bağlamda Cumhuriyetimizin 100. Yılına girerken tarihi bir yol ayrımının eşiğindeyiz. Ülkeye hakim olan otoriter iklim ile ruhları daralan, iktidarın sebep olduğu derin ekonomik kriz ile geleceğe dair ümitleri sarsılan gençlerimizin ümitsizlik içinde uyuşturucu tuzağına düşmeleri, bir an önce yurtdışına gitme çabaları ve hatta intihara yönelmeleri ülkemiz için en temel milli beka sorunu haline dönüşmüştür.

Gelecek Partisi'nin gençlik politikaları bağlamındaki en temel amacı bu kısır döngüyü kırarak gençlerimizin geleceğe umutla, heyecanla, vizyonla ve hayat enerjisiyle bakmasını sağlayacak şartları oluşturmaktır.

Aslında gençlerimiz bütün dünya gençleri gibi iki temel talepte bulunuyor: kendi tercihlerini ve iradelerini hayata geçirebilecekleri bir özgürlük iklimi ve insan onuruna yakışır şekilde hayatlarını sürdürebilecekleri ekonomik gelir düzeyi.

Bugün her bölgeden ve her kesimden gençlerimizin içine düşürüldüğü ümitsizlik girdabının temel nedeni ülkemizin son yıllarda bu iki konuda da dünya ortalamasının çok gerisine düşmüş olmasıdır.

Biz gençlerimizle birlikte bu ümitsizlik girdabının çarklarını kıracak ve bu heyecan verici tarihi dönüşüm sürecinde birlikte yeni bir hikaye yazacağız.

Gençlerimize güveniyoruz, çünkü onlarda

- güçlü bir vicdan ve adalet bilincini,
- doğa ve çevreyi koruma, hayvanları ve bitkileri sevme duyarlılığını,
- dünya gençliğinden geride kalmama azmini,
- milli ve evrensel değerleri sentez edebilme kabiliyetini,
- girişimci ve yenilikçi ruhu,
- farklı düşünce ve inanç sahipleriyle birarada yaşama kültürünü,
- tarihin akışında seyirci değil özne olma iradesini,

görüyor ve bununla gurur duyuyoruz.

Bu temelde birlikte gerçekleştireceğimiz hedefler de açıktır:

- gençlerin hayal ve potansiyellerini hayata geçirecek özgürlük ortamı,
- onurlu bir hayat sürecekleri ekonomik şartlar,
- başta Şengen vizesi olmak üzere dünya ile entegre olmalarını engelleyen her türlü engelin kaldırılması,
- bu bağlamda Türk pasaportunun ve Türk lirasının hak ettiği değeri kazanması,
- bölgesel ve toplumsal farklılıkları ortadan kaldıran fırsat eşitliği
- özgün zihinleri yetiştirecek, ilkeli ve tutarlı bir eğitim sistemi,
- bilim ve teknolojide sadece kullanan değil üreten bir yapısal dönüşüm sağlanması,
- yanlı mülakat sisteminin engellediği eşitlikçi ve adil bir istihdam politikası,
- kız-erkek gençler arasındaki her türlü ayrımın giderilmesi,
- ruhi ve bedeni gelişimi sağlayacak erişilebilir altyapının kurulması,
- millilik ve evrensellik arasında sağlıklı bir değerler bağının kurulmasını sağlayacak zihniyet devrimi,

Gençlerimize gömlek biçmeye ve onları şekillendirmeye değil, onlarla yeni ve özgün bir hikaye yazmaya talibiz.

Onlar sadece geleceğimizin teminatı değil, bugünümüzün özneleridir.

Partimizin Gençlik Politikaları Başkanlığımızın farklı kesimlerden gençlerle yaptığı kapsamlı istişare ve çalıştaylar sonrasında "gençler için gençler tarafından" kaleme alınan eylem planı bu yeni ve özgün hikayeyi yazabilmenin altyapısını kurmaya yöneliktir.

Gençlere mesajımız açıktır: Ümidinizi asla kaybetmeyin, ümit dışında her kaybın telafisi mümkündür. Ümit kaybı başka kayıpların telafisini de imkansız kılar.

Bakın büyük Türk düşünürü Yusuf Has Hacib Kutadgu Bilig adlı eserinde asırlar öncesinden nasıl sesleniyor:

Ey ümidim, bana ümit bizzat sensin
Ey ümidim, senden ümidimi kesmeyeceğim.

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına umutla, azimle ve kararlılıkla yürüyeceğiz.

Ahmet Davutoğlu
Gelecek Partisi Genel Başkanı

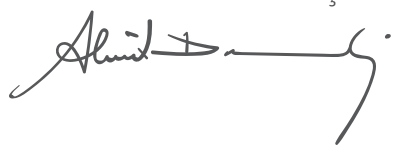

GENÇLER: TÜRKİYE'NİN BUGÜNÜ

Dünyanın çeşitli ülkelerinde ve bölgelerinde gençliğin ve gençlik tabirinin kullanım alanları değişiklik göstermekte. Kimi zaman bir statüyü, kimi zaman bir yaş aralığını, kimi zaman dinamizmi, kimi zaman tecrübesizliği, kimi zaman da zihni ve iradi bir seviyeyi belirtmek amacı ile olumlu ve olumsuz birçok anlamda ve çağrışımda kullanılıyor "*gençlik*" kavramı. Türkçe ve kültürümüz bu tanımların birçoğunu kapsadığı gibi, bazı genelleyici örneklerden farklı olarak, alt yaş gruplarını da çeşitli tanımlamalarla gençlik kavramından ayırıyor. Modelimizde ele alacağımız şekliyle "*gençlik*", belli bir yaş aralığını oluşturan toplum kesimini ifade ediyor.

Ülkelerin gençlik alanındaki yaklaşımları da oluşturulan ya da zaman içerisinde oluşmuş algılar veya tanımlamalar gibi farklılık gösterebiliyor. Gençlik stratejilerini ele aldığımızda ülkelerin, yönetim yapısı, toplumun iç dinamikleri, imkanlar, ihtiyaçlar ya da çözüm kabiliyetleri çerçevesinde önceledikleri konuların da değiştiğini görüyoruz. Örneğin Fransa'nın gençlik stratejisinde öncelikli çalışmalar, gençlerin özerkliği ile ilgili olurken, Yunanistan'da işsizlik ve istihdam konuları, stratejinin önceliğinde yer alıyor. Ukrayna gençlerin barınma, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçlarını stratejisinde öncelerken, Güney Kore, gençlik etkinliklerini, gönüllülük hareketlerini desteklemeyi stratejisi içerisinde ön planda tutuyor.
Bu ülkeler ile beraber incelediğimiz 15 ülke arasında, genç nüfusun toplam nüfusa oranı en yüksek olan ülke, Türkiye. Buna karşın Türkiye'nin gençlik stratejisi geliştirmek ve uygulamak konusunda ihtiyaçlara yeterli ölçüde cevap verdiğini söylemek çok zor.

'Gençlikte Gelecek Modeli'ni oluşturmadaki temel amacımız, Türkiye'deki gençlerin ihtiyaçlarını, sorunlarını, taleplerini ve Türkiye'nin gençlik konusundaki önceliklerini tespit etmek ve stratejiye dönüşebilecek bir vizyon ortaya koyarak, bu vizyon çerçevesinde çözümler üretmek oldu. Bu doğrultuda uzun bir dönem ülkenin çeşitli bölgelerinde, farklı sosyoekonomik ve sosyokültürel gruplardaki gençleri dinleyerek, gözlemleyerek, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerle görüş alışverişi içerisinde, ulusal, bölgesel ve küresel ölçekte yapılmış araştırmaları inceleyerek modelimizin çerçevesini belirledik.

Elde ettiğimiz bulgular, tespit edilen ihtiyaçlar ve güncel şartlar neticesinde, oluşturduğumuz modelde gençliğin yaş aralığını 15-35 olarak kabul ettik. Bunun yanı sıra çalışmanın niteliği ve kapsamına göre 25 yaş altı, 30 yaş altı, 35 yaş altı gibi ayrımlar yaptık. İstisnai olarak, günümüz uygulamalarını da baz alarak Genç Çiftçi tanımını 40 yaş altı olarak değerlendirdik.

15-35 yaş aralığını düşündüğümüzde ortalama 25 milyon vatandaşımızı doğrudan ilgilendiren bir model çalışması yapmış oluyoruz ki bu da hemen her meseleyi ele almak zorunluluğunu beraberinde getiriyor. Bu bağlamda yapacağımız çalışmada eğitim, sağlık, istihdam, ticaret, ekonomi, hukuk, adalet, çevre, kültür, sanat, turizm, spor, tarım, teknoloji, bağımlılıklar gibi birçok alanda gençliğin ihtiyaçlarını, sorunlarını, taleplerini tespit etmemiz ve her bir alanın gençlik ile kesişme noktalarında birer vizyon ve çözüm ortaya koymamız gerekti. Öyle ki neticesinde 25 milyon gencin sorunlarını çözmek, ülkenin geleceği ile birlikte, bugününü de kurtarmak demekti.

GENÇLİĞİN SORUNLARI: BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM

Üç sene önce partimizi kurarken ve parti programımızı oluştururken, ülkenin tüm sorunlarını bir bütün halinde ele almamız, koordinasyon ve eşgüdüm içerisinde çözüm üretmemiz gerektiği bilinci ile hareket etmiştik. Partimiz kurulduğundan bugüne kadar da birçok alanda geliştirdiğimiz modelleri kamuoyu ile paylaştık ve paylaşmaya da devam ediyoruz.
Gençlik ise birçok alanı yatay kesen, hemen her alanla ilgilenen ve hemen her alanı ilgilendiren özel bir grup. Gençliğin sorunlarını irdelediğimizde, bu grubun sorularının neden tamamen bağımsız değerlendirilemeyeceğini daha iyi anlıyoruz. Örneğin madde bağımlılığı tuzağına düşmüş ve hatta bunun sonucunda intihara meyletmiş bir genci ele alalım. Onu bu durumdan ve bu duruma iten sebeplerden kurtarmak için ve gençlikte bağımlılık sorununu çözmek için neler yapmamız gerektiğine bakalım.

Öncelikle gencin bağımlılıktan kurtulması için yapılması gerekenleri sıralayabiliriz.
- Etkin ve kalıcı bir tedavi süreci.
- Tedavi sonrası takip ve sosyal uyumun desteklenmesi.

Ardından gençleri bağımlılığa iten sebeplere bakalım;
- Psikolojik çöküntü.
- Gelecek kaygısı.
- Sosyal ortam.
- Ailenin ve gencin yeterli bilince sahip olmaması.
- Maddeye ulaşımın kolaylığı.

Maddeye ulaşımın kolaylığını ortadan kaldırmak için birçok kurum ve kuruluşla iş birliği yapılarak önleyici tedbirler alınmalı, sosyal çevre, aile ve genç bilinçlendirilmeli. Peki ya diğer sebepler? Psikolojik çöküntü ve gelecek kaygısını doğuran sebeplerine bir bakalım;
- Özgürlüklerin kısıtlanması.
- Güven duygusunun kaybedilmesi.
- İşsizlik ve ekonomik yetersizlik.
- Ümitsizlik ve çaresizlik.

Özgürlük ortamının ve güven duygusu oluşmasının ülkedeki siyasal sistem ve yönetimle, hukuk ve adalet sistemi ile doğrudan ilintili olduğunu biliyoruz. İşsizlik ve birey olma ihtiyacını karşılamayacak ölçüde ekonomik yetersizliği ve bu durumun uzun süredir devam etmesinin doğurduğu ümitsizlik ve çaresizliği ele alalım. İşsizliğin iki temel sebebi, gençlerin kendi işlerini kuramıyor oluşu ve genç istihdamının yeterince artmaması. Bunların sebepleri ise;
- Ekonomik kriz ve istikrarsızlık.
- Mesleki yetersizlik.

Mesleki yetersizliğin sebebi eğitim sistemimiz. Gerek orta öğretimin gerek yüksek öğretimin güncel ihtiyacı karşılayan, nitelikli eğitim-öğretimden uzak oluşu. Ekonomik krizin, istikrarsızlığın ve ülke ekonomisine güvensizliğin sebepleri ise;
- Kötü ekonomi yönetimi.
- Kaynakların yanlış kullanımı.
- Güvenli yatırım ortamının kaybolması.

Kötü ekonomi yönetimini doğuran ana faktör, atamalar ve görevlendirmelerde liyakat esası yerine, yakın ve akraba kayırmacı zihniyetin yaygınlaşması. Kaynakların yanlış kullanılmasında da kötü yönetimin etkisi olduğu kadar, yolsuzlukların ve haksız kazanç elde edenlerin payı söz konusu. Peki ya güvenli yatırım ortamı neden yok?

Tüm bunlara ek olarak bu ortamın oluşmasının önündeki en büyük engeller yargı bağımsızlığına olan inancın kaybolması, Merkez Bankası, BDDK ve SPK gibi bağımsız kuruluşların, bağımsızlık ilkesinden koptuğunun düşünülmesi ve nihayet bütün bu ortama zemin hazırlayan *"Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi"*.

Bu örnekten geldiğimiz noktada bir gencin sadece bağımlılık sorununu çözmek için, sağlık, asayiş, eğitim, işsizlik, ekonomi, adalet gibi birçok sorunu ele almak ve çözmek gerektiğini ve nihayet bunların çözülmesi için de demokratik bir yönetim sisteminin inşa edilmesi gerektiğini görüyoruz.

Özetle bir gencin ya da gençliğin temel sorunlarını çözmek için, ülkenin sorunlarını çözmek ile paralel ilerleyen bütüncül bir süreç izlenmesi gerektiğini anlıyoruz. Modelimizde ele alacağımız konu başlıkları ise, her konuda atılacak genel adımlara ek olarak, bu süreçte gençlerin sorunlarını en verimli ve hızlı çözebileceğimiz perspektifte, gençlik özelinde yapılması gereken ek düzenlemeler, teşvikler, alınması

gereken tedbirler doğrultusunda, öncelikli gördüğümüz ve temel çözüm felsefesini belirlediğimiz alanlardan oluşuyor.

Bu alanların oluşmasında izlediğimiz yol, bir gencin ihtiyaçlarını ve taleplerini en temel düzeyde özetleyebileceğimiz kavramı tespit ederek, bu kavramdan hareketle öncelikli ihtiyaç ve alanların belirlenmesi oldu. Peki nedir bu kavram? Genç ne ister?

GENÇ NE İSTER: ONURLU BİR YAŞAM

Parti Programımız *"Siyasetimizin temeli insan onurunu korumak ve yüceltmektir. İnsanı ve onurunu varoluşumuzun temeli, diğer bütün unsurları bunun için birer araç olarak görüyoruz. Partimiz bugün yaşadığımız ve ileride karşılaşacağımız bütün sorunlara ve meydan okumalara insan onuru temelinde çözümler üretecektir."* İfadeleri ile başlıyor. Bu perspektifte gençlik için de hedefleyeceğimiz ve gençlerin taleplerini tek kavramda özetleyebilecek ifadenin *"onurlu bir yaşam"* olduğunu düşünüyoruz.
Gençler, özgürlüklerinin kısıtlanmadığı, eşit fırsatta kaliteli eğitim alabildikleri, potansiyellerini ortaya koyabildikleri, kabiliyetleri ve eğitimleri doğrultusunda iş bulabildikleri/kurabildikleri, bunun neticesinde elde ettikleri maddi kazanç ile ekonomik bağımsızlık ve refaha ulaşabildikleri, dolayısıyla onurlu hayat standartlarına erişebildikleri bir ortam istiyor.

Eylem planımızı oluştururken, bu ortamın ülkemizde tesisini sağlayacak olan çözümleri, temel ilkeler çerçevesinde belirlediğimiz hedefler doğrultusunda ortaya koyduk.

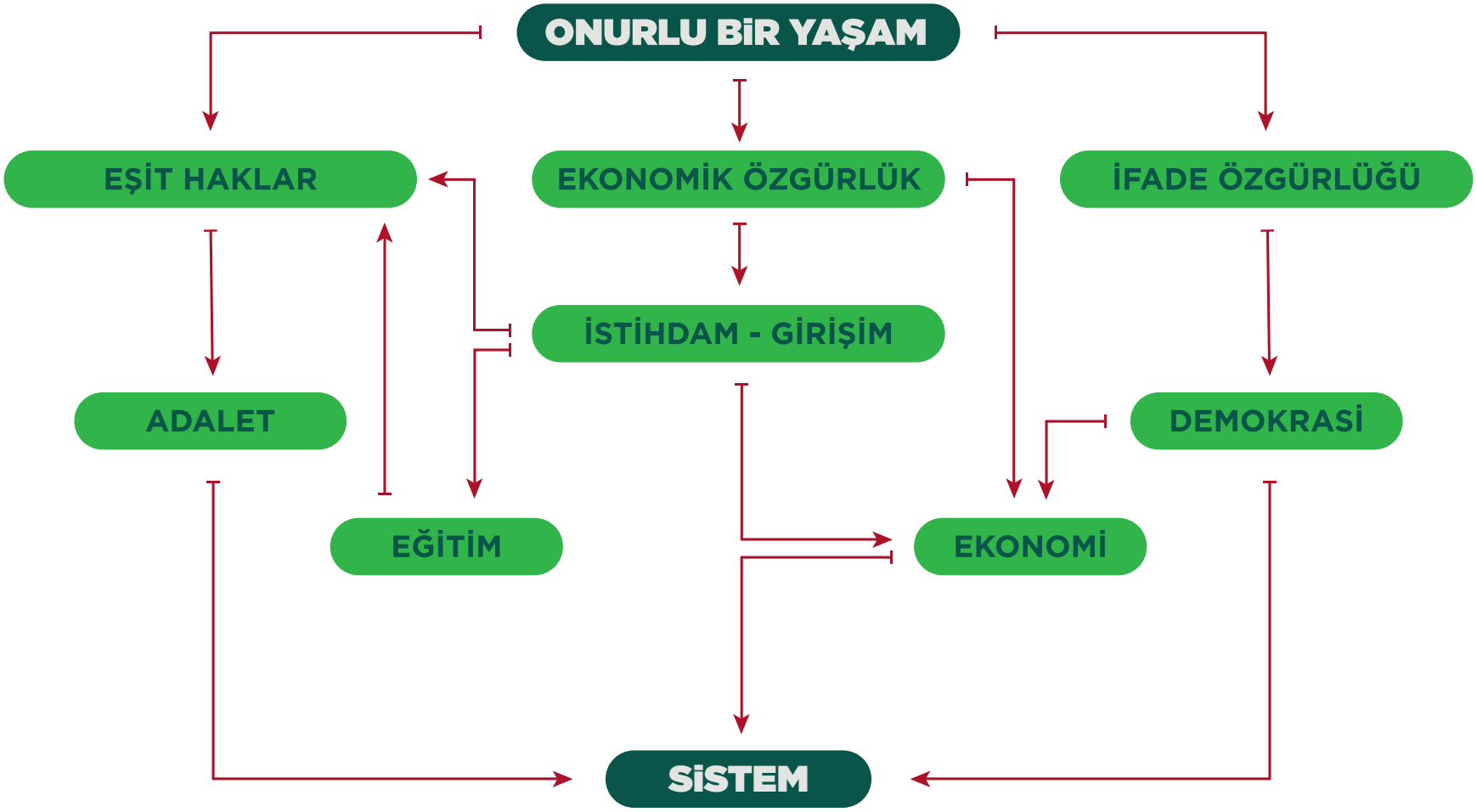

İLKELER VE HEDEFLER

Parti programımızda yer alan birçok ilkeden yola çıkarak, eylem planımızı beş temel ilke üzerine inşa ettik;

1. İnsan hak ve özgürlükleri.
2. Fırsat eşitliği.
3. Katılımcılık ve kapsayıcılık.
4. Bilimsel ve teknolojik/dijital dönüşüm.
5. Milli ve evrensel değerlerin uyumu.

Bu ilkeler ışığında ihtiyaçları altı temel alanda kategorize ederek, eylem planımızı, bu alanlarda ayrı ayrı benimsediğimiz fikirler ve belirlediğimiz yaklaşımlar doğrultusunda kaleme aldık.

TEMEL YAPISAL VE KURUMSAL REFORMLAR

Türkiye'de gençlik alanında atılması gereken öncelikli adımların; gençlik tanımının hak ve özgürlükler perspektifinde yeniden yapılması ve bu tanımdan yola çıkarak genç haklarının anayasal zemine oturtulması, bu çerçevede çıkarılacak gençlik yasası ile uygulamaların belirlenmesi ve yasal güvence altına alınması, tüm bunların neticesinde oluşan sistemin koordinasyonunun tek bir kurum çatısı altında toplanması olduğunu düşünüyoruz.

Mevcut hali ile gençlerin sorunlarını tespit etmede, çözüm üretmede ve uygulamada yetersiz kalan Gençlik ve Spor Bakanlığı'nı ayırarak, gençlerin her alanda ihtiyaç ve sorunlarını tespit ve takip edip, bunların çözüme ulaştırılmasını koordine ve organize edecek bir yapıda Gençlik Bakanlığı kurulmasını hedefliyoruz.
Eylem planımızdaki hemen her madde bu temel reformlar doğrultusunda tasarlandı ve Gençlik Bakanlığı, hedeflerimizin önemli bir kısmının hayata geçirilmesinde ana sorumlu olarak yer aldı.

Bu bağlamda yapacağımız bir önemli düzenleme de bütün bu hedeflerin gerçekleşmesinde mali hizmet sağlayacak olan Gençlik Bankası'nın kurulması. Gençlik Bankası dijital ve şubesiz bankacılık sistemiyle, tüm gençlik destekleri ve teşviklerini bir arada toplayan, burslar, krediler noktasında gençlerin ana muhatabı olacak bir yapıda düzenlendi.

Bir diğer temel konu da son dönemde üzerinde bir dizi değişiklik ve düzenleme yapılan fakat eşitlik, sosyal hayat, hak ve özgürlükler çerçevesinde tatmin edici bir sisteme kavuşturulamayan zorunlu ve bedelli askerlik uygulamaları. Eylem planımızda yer alan hedeflerimiz, zorunlu ve bedelli askerlik sistemlerini düzenleyerek, zorunlu temel askeri eğitim modeli ile günün ve geleceğin koşulları ile uyumlu, kalıcı ve sağlam bir zemine oturtmak yönünde.

EĞİTİM: MESLEKİ VE ZİHNİ FORMASYON

Türkiye'nin kangren olmuş alanlarından biri de maalesef eğitim. Gençlerin en temel haklarından biri olan eğitim hakkını, kaliteli eğitim ve eğitimde fırsat eşitliği bağlamında ele alıyoruz. Bu iki hedefin yerine getirilebilmesi için de eğitim sistemimizde, alanımız açısından gerek orta öğretimde gerek yüksek öğretimde birçok düzenleme ve yenilik yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

"Sınavlar sistemi yerine Eğitim Sistemi"

Orta öğretimde öncelikli amacımız, gencin yoğun bir müfredatın yanında çok yoğun bir tempo ile sınavlara hazırlandığı, hayatın okul dışı neredeyse hiçbir alanda aktif olamadığı; kişiliğinin oturduğu, sosyal ve öz farkındalık kazanması, kendini keşfetmesi, sosyal çevre ile ilişkilerini pekiştirmesi, yeteneklerini ve potansiyelini geliştirmesi gereken kritik yaşlarda, yalnızca sınav ve sınavlar odaklı yaşamak zorunda kaldığı sistemi revize ederek; gence, etkin bir rehberlik süreci eşliğinde, psikolojik ve sosyal derslerin, temel kültürlerin, yenilikçi alanların öğretildiği, gerçek anlamda eğitim sistemi niteliğinde bir yapı inşa etmek.

Öte yandan orta öğretimde öğrenim gören gençlerin mesleklere, alanlara, bölümlere bakış açılarının, bölümün puanı doğrultusunda olduğunu, bölüm puanlarının da iş garantisi ile orantılı olduğunu görüyoruz. Orta öğretimdeki gençlerin meslekler, alanlar ve bölümler ile ilgili yeteri kadar bilgilendirildiği, hayatları boyu icra edecekleri meslekleri, yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda seçtiği bir yönlendirme ve rehberlik süreci hedefliyoruz.

Günümüzün bir diğer sorunu ise mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının kalitesi ve tercih edilebilirliği. İş dünyasında bu

kurumlardan mezun olan gençlere ne denli ihtiyaç duyulduğunu biliyoruz. Mevcut arzın, talebi nitelikli şekilde karşılamadığını görüyoruz. Bu çerçevede meslek liselerini cazip kılmak, buralardan mezun olan gençlerin bir başka diplomaya ihtiyaç duymadan iş hayatına katılımını sağlamak da temel amaçlarımız arasında.

Eylem planımızda özellikle son birkaç yılda birtakım mecburiyetlerle de yaygınlaşan çevrimiçi eğitim sisteminin de günün ve geleceğin koşullarına göre, fırsat eşitliği ilkesi perspektifinde değerlendirdik.

"Diploma yerine: Öğrenme"

Gençliğin şüphesiz en önemli konularından biri yüksek öğretim. Türkiye'de ise yüksek öğretim, ideal işlevini gerçekleştirmekten çok uzakta. Eylem planımızda üniversitelerin bilim yuvalarına dönüşmesini amaçlayan yeniliklere ve düzenlemelere yer verdik. Bunlardan en önemlisi şüphesiz YÖK'ün kaldırılması. Güncel ihtiyaca cevap veremediğini düşündüğümüz ve temelinde birtakım problemler barındıran bu kurumun yerine kurulacak yeni kurum ve kuruluşlar koordinasyonunda üniversitelerin akademik ve fiziki kalitelerine ilişkin kriterlerini belirleyerek, denetlemeyi hedefliyoruz.
Öte yandan Türkiye'de üniversite, fakülte ve bölüm enflasyonunun doğurduğu olumsuz sonuçların bilincinde olarak; üniversitelerin, fakülte ve bölümlerin sayısını artırmak yerine, mevcudun kalitesini artırmayı önceliyoruz. Üniversitelerin dijital dönüşümünün sağlanmasını gerek örgün gerek açık ve uzaktan eğitim sistemlerinin günün ve geleceğin ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte yeniden tasarlanmasını hedefliyoruz. İlgili hedeflerde temel amacımız üniversitelerin bilim üreten birer merkez haline gelmesinin yanında, gençlere yalnızca diploma veren değil, alanlarında yeterlilik kazandıran, onları sosyal hayata ve iş hayatına tam anlamıyla hazırlayan bir yapıya kavuşması.

"Her üniversite öğrencisine asgari ücretin yarısı tutarında burs"

Yüksek öğrenim kurumlarında öğrenim gören gençlerin şüphesiz en yaygın sorunu ekonomik zorluklar. Özellikle ailesinden ayrılarak başka bir şehirde öğrenim gören gençlerin barınma, beslenme ve ulaşım konularında yaşadıkları sıkıntılar günbegün artmakta. Eylem planımızda reform niteliğinde adımlar atarak bu sorunları kalıcı bir şekilde ortadan kaldırmayı hedefliyoruz. Mevcut bursların bir öğrencinin barınma, beslenme ve ulaşım ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu gerçeğinden hareketle, burs miktarını asgari ücretin yarısı olarak sabitledik. Öte yandan eğitimde fırsat eşitliği bağlamında ve mevcut sistemin adaletsizliklerini de göz önünde bulundurarak bursları, örgün öğretimde, normal öğretim süresi içindeki tüm öğrencileri kapsayacak şekilde düzenledik. Bu sayede öğrenim kredisine olan talebi de azaltarak, öğrencilerin üniversite sonrası hayata borçlu başlamalarının da önüne geçmeyi hedefledik.

"Barınma sorunu ortadan kalkacak"

Bir diğer hayati konu da üniversite öğrencilerinin barınma sorunu. Gerek yurt bulamayan öğrencilerin gerek özel yurtlarda istemediği şartlarda kalan öğrencilerin sayısı git gide arttığı gibi, devlet yurtlarının kalitesi de ihtiyaçların gerisinde kalıyor. Bu bağlamda hem kamuya hem üniversitelere hem de özel sektöre birtakım sorumluluklar tanımlayarak; hiçbir öğrencinin evsiz-yurtsuz kalmamasını, hiçbir öğrencinin istemediği bir yurda yerleşmek zorunda olmamasını ve hiçbir öğrencinin kötü koşullarda yaşamıyor olmasını hedefledik.

İSTİHDAM VE KARİYER PLANLAMASI: ONURLU BİR HAYAT STANDARDI

Eğitim konusunda hedeflediklerimizin ardından, gençler için en önemli aşamalardan biri olan *"ekonomik özgürlüklerini"* tesis edecekleri, kariyerlerini inşa edecekleri ve onurlu bir yaşamın sürdürülebilirliği için çalışırken, ülkemize de katma değer sağlayacakları, işsizliğin yegâne çözümü olan, istihdam ve girişimcilik konularındaki yaklaşımımızı ve hedeflerimizi ortaya koyduk.

"Türkiye'nin beka sorunu: Genç İşsizlik ve Genç Göçü"

Maalesef son birkaç yılda Türkiye'de genç işsizlik rekor üstüne rekor kırıyor. İşsiz bir gencin aile kurması, hayat kurması, hayal dahi kurması çok zor. Hal böyle olunca gençler hem psikolojik bir çöküntü yaşıyor hem de bu durumdan bir çıkış yolu olarak yurt dışında iş bulmanın, yurt dışında yaşamanın yollarını aramaya başlıyor. Nihayetinde genç nüfus ülkemizin lokomotif gücü olabilecek iken ciddi ve çözümü acil bir sorun haline geliyor.

Eylem planımızda gençlerin iş bulmakta yaşadıkları zorlukları ve dezavantajlarını ortadan kaldırabilecek mahiyette işvereni, istihdam artışına gittikleri takdirde genç istihdamına teşvik edici ve yönlendirici destekler hazırlayarak, işsizlik problemini çözmeyi amaçladık. Bu problem her ne kadar ülke ekonomisi ile doğrudan bağlı olsa da gençlere yönelik pozitif ayrımcılık ile mevcut durumda bu soruna hızlı bir çözüm, ülke ekonomisi düzeldikçe de kalıcı bir çözüm haline gelecek düzenlemeler yaptık. Bu düzenlemeler çerçevesinde, iş bulabilmiş gençlerin de onurlu bir hayat standardına ulaşabilmesini amaçlayarak, çalışma şartlarının iyileştirilmesine yönelik adımlar planladık.

"Mülakat gidecek, liyakat gelecek"

Bir diğer iş alanı olan kamu istihdamında son yıllarda adaletsizliğin, yakın ve akraba kayırmacılığının tavan yaptığını üzülerek görüyoruz. Gençlerin umudunu kıran, hakkını çiğneyen ve öfkesini çeken bu düzenin en sert dişlisi maalesef mülakat sistemi. Genel manada sözlü sınav anlamına gelse de ülkemizde torpil sisteminin bir diğer ifadesi haline gelen mevcut mülakat sistemini kaldırarak; kamu alımlarını objektif, şeffaf ve hukuken itiraz edilebilir sınavlar neticesinde yapmaya yönelik düzenlemeler ile gençlerin adil şartlarda kamu istihdamında yer alabilmesini hedefledik.

"Çoklu istihdam fırsatı: Genç Girişimcilik"

İşsizlik ile mücadelenin bir diğer ayağı ise girişimcilik. İş kurmak isteyen gençlerin, fikirleri, projeleri, kabiliyetleri olsa dahi ekonomik yetersizliklerden dolayı gerekli adımları atamadıklarını görüyoruz. Bu bağlamda genç girişimciliği teşvik edici, kolaylaştırıcı düzenlemeler yaparak gençlerin iş kurmalarını ve yeni istihdam alanları oluşturmalarını hedefleyen destekler planladık.

Ülkemizin bir diğer stratejik probleminin de gıda, tarım ve hayvancılık alanlarında son yıllarda yaşanan gerileme olduğunu düşünüyoruz. Ülkemizin mutlak surette bu alanlarda kendi kendine yetebilen bir ülke olması gerektiğini ve bunu gerçekleştirmek için de gereken tüm olanaklara sahip olduğumuzu düşünüyoruz.

Gıda, tarım ve hayvancılık alanlarında yaşanan gerilemenin bir sebebinin de ekonomik şartlar neticesinde gençlerin bu alanlardan uzaklaşması olduğunu görüyoruz. Eylem planımızda gençlerin bu alanlara yeniden yönelmesi hedefiyle, bunu engelleyen, eğitimsizlik, sigortasız çalışma, kırsal alandaki sosyal donatı ve teknolojik altyapı yetersizliği ve üretim maliyetlerinin yüksekliği gibi konuları ele alarak bu problemleri azaltıcı düzenlemeler yaptık.

"Gençlerin öncülüğünde dijital dönüşüm"

İşsizliği azaltmak hedefi ile yaptığımız düzenlemelerin yanında, gençleri üretime yönlendirmeyi amaçlayarak, genç sanayicilere yönelik kolaylaştırıcı ve teşvik edici destekler planladık. Üretimi teşvik eden çalışmalarla beraber günün ve geleceğin yüksek teknolojilerini ve stratejik sektörleri destekleyerek, gençlerin bu alanda kendilerini geliştirmelerini, girişimlerini ve istihdamlarını mümkün kılıcı, katma değeri yüksek alanlarda çalışmaya ve iş kurmaya yönlendiren ek teşvikler planladık. Burada gençlerin daha nitelikli ve daha yüksek kazançlı alanlara yönelmesini amaçlarken, ülkemizin de bu alanlarda dönüşüm ve ilerleyişinin esasen gençler aracılığı ile olabileceği gerçeğini göz önünde bulundurduk.

Dijital ve teknolojik dönüşümün, eğitim kurumları başta olmak üzere, gençlere hizmet veren kurum ve kuruluşlarda öncelikli uygulanmasını sağlayacak düzenlemeler yaparak, gençlerin küresel güncelden geride kalmadığı ortamlar oluşturmayı hedefledik. Gençlerin tüm bu süreçlerde sosyal hayatta, eğitimde ve iş hayatında ihtiyaç duyduğu teknoloji ürünlerine ulaşabilirliklerini artıracak, fırsat eşitliğini ve hayat standartlarını yükseltme amacımızı pekiştirici düzenlemeler yaptık.

RUH VE BEDEN SAĞLIĞI

Ülkemiz gençlerinin bir diğer temel problemi de sağlıklı yaşam konusundaki bilinç ve uygulama eksikliği. Geçlerin büyük çoğunluğu ruh ve beden sağlığının korunması ile ilgili yeterli eğitime ve desteğe sahip değil. Bu alanda yaptığımız düzenlemelerle öncelikli olarak gençlerin bilinçlendirilmesini, ardından gençlerin kaliteli sağlık hizmetine erişimini kolaylaştırmayı hedefledik. Ülkemizde beden sağlığı ile ilgili erişim nispeten daha iyi olsa da ruh sağlığı ve psikolojik-psikiyatrik hizmetlere erişim için aynı durum söz konusu değil. Psikoterapi ve benzeri hizmetlere ulaşımdaki mali engeller birçok gencimizi ilaçlı tedaviye ve hatta bu ilaçlara adeta bağımlı yaşamaya yöneltiyor ki bu durum hem ülke ekonomisini hem de gençlerin

genel sağlığını olumsuz yönde etkiliyor. Bu bağlamda kurduğumuz mekanizma ile her gencin ücretsiz psikolojik destek alabilmesini, bu sayede hem bilinç kazanımını hem erken tanı ve kalıcı tedaviyi hem de intihar veya kendine ya da başkalarına zarar verme gibi eğilimlerin önüne geçebilmeyi hedefledik.

Sağlıklı yaşamın önemli unsurlarından olan spor alanında da gençlerin yaşadığı sorunları irdelediğimizde, birçok konuda olduğu gibi, imkanlara ulaşım noktasında eksikler tespit ettik. Her gencimizin spor yapmasını hedefleyerek, spor tesis ve imkanlarına ulaşabilirliği artırıcı düzenlemeler yaptık. Öte yandan yetenekli sporcuların desteklenmesi ve uluslararası alanda başarılarımızın artması amacı ile birtakım adımları önceledik.
Dijital dünyanın, gençleri fazlaca cezbeden bir ürünü olarak e-spor oyunları ve e-sporcular ile ilgili de bu alanda gençlerimizin küresel gelişmeleri yakalayabildiği, kendilerini geliştirebildiği bir altyapı oluştururken, sosyal hayatlarını, eğitim ve iş hayatlarını aksatmamaları amacı ile bilinçlendirme mekanizmaları planladık.

"Özgürlük ya da bağımlılık"

Modelimizin bir diğer temel konusu gerek ülkemizde gerek dünyada gençlerin özgürlüğünü, sağlığını ve hatta hayatını kaybetmesine yol açabilen bağımlılıklar. Ele aldığımız konular arasında belki de eşgüdüm ve koordinasyona en çok ihtiyaç duyulan bağımlılıkların, geleceğimizi tehdit edici bir boyuta ulaştığını görüyoruz. Kumar, teknoloji, tütün, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığını tamamen ortadan kaldırmayı nihai hedef olarak belirleyerek, bu konuda kamunun ve toplumun her kesimini çözüme dahil eden düzenlemeler yaptık.
Öncelikle gençlerin maddeye ulaşımını engelleyici ve bağımlılıkları önleyici tedbirler, ardından aile, sosyal çevre ve genci bilinçlendirici programlar ve tüm bunlara rağmen bağımlı olmuş gençlerin etkin ve kalıcı tedavi alabilmesini, tedavi sonrası takip edilip desteklenerek sosyal hayata, eğitim ve iş hayatına uyum sağlayabilmesini amaçlayan destek mekanizmaları planladık.

SOSYAL HAYATA KATILIM

Toplumun temel yapı taşı ve neslin devamlılığını sağlayıcı en önemli unsur olarak aile kurumunun son dönemde ülkemizde ciddi ölçüde zedelendiğini görüyoruz. Evlilik yaşının artışı, evlilik oranındaki düşüş, evliliklerin sürdürülebilirliğinin azalması bu konudaki dejenerasyonu ortaya koyuyor. Eylem planımızda gençlerin aile kurumu hakkında bilinçlenmesini, evlilik öncesi süreçlerin sağlıklı ilerleyişini ve aile içi iletişimin güçlendirilmesi odaklı rehberlik sürecinin etkin bir şekilde işletilmesini hedefledik.
Öte yandan aile kurmak isteyen gençlerin önlerinde en büyük engel olarak gördüğümüz ekonomik yetersizliklerin giderilmesi amacı ile evlilik destekleri planladık.
Aile kurmuş gençler için, aile içi şiddetin önüne geçmek ve aile kurumunun devamlılığını sağlamak amacı ile takip ve destek mekanizmaları düzenledik.
Aile kurmuş gençlere tanımladığımız çeşitli destekler ile çiftlerin, onurlu hayat standardını yakalayabilmelerini hedefledik. Çocuk sahibi olan gençlerin temel masrafları karşılayabilmeleri ve çocuklarının sağlıklı gelişimini sağlayabilmeleri amacı ile de çocuk bakım destekleri hazırladık.

"Engeller ve dezavantajlardan, fırsat ve avantajlara"

Üzerinde çalıştığımız genel sorunlarının ötesinde bazı genç grupları maalesef toplumun genelinden çok daha fazla zorluk ve problemle karşı karşıya. Dezavantajlı olarak nitelendirilen grubun henüz tam olarak tanımı ve kapsamı bile belirlenmiş değil. Dezavantajlı grupların sorunlarını çözmede hedeflediğimiz ilk adım, dezavantajlı gençlerin kapsamlı tespitinin sağlanması.
Konunun bir diğer boyutu ve bir diğer hedefimiz ise toplumun dezavantajlı ve engelli gençlere karşı farkındalığını ve duyarlılığını artırıcı nitelikte bilinçlendirilmesi.
Eylem planımızda, bu hedeflere yönelik düzenlemelerin yanı sıra, nihai hedef olarak belirlediğimiz dezavantajları ortadan kaldırıcı teşvikler ile dezavantajlı ve engelli gençlerin sosyal hayata, eğitim ve iş hayatına katılımını sağlayıcı teşvik, destek ve takip mekanizmaları planladık.

"Demokratik ve sivil katılım"

Sosyal katılımın en önemli unsurları içerisinde şüphesiz sivil toplum ve gönüllülük faaliyetleri de yer alıyor. Son yıllarda ülkemiz gençlerinin belirli konularda duyarlılığının artmasına karşın birçok konuda duyarlılıklarının azaldığını gözlemliyoruz. Öte yandan sivil toplum

faaliyetlerine ve siyasete katılım, gençler için git gide uzak bir düşünce haline geliyor.
Sivil toplum faaliyetlerinde gönüllü olan gençler ise bu alanda verilen desteklerin yetersizliği sebebiyle, planladıkları faaliyet ve projeleri gerçekleştirmekte zorlanıyor.
Öte yandan araştırmalar, genç nüfusta git gide demokratik katılımın düştüğünü, yeni seçmen kitlesinin oy kullanma oranının ülke ortalamasının neredeyse yarısında kalabileceğini öngörüyor.

Tüm bu sorunları ele alarak eylem planımızda, gençleri bilinçlendirici ve yönlendirici çalışmaların yanında, gençlik sivil toplum kuruluşlarına ve faaliyetlerine verilen destekleri artırıcı, bu desteklerin dürüst kullanımı adına nitelikli tedbirler alan, gençlerin ve özellikle yeni seçmenin oy kullanma bilincini artırıcı, gençlerin siyasete katılımdaki dezavantajları azaltıcı düzenlemeler planladık.

DOĞAL VE KÜLTÜREL ÇEVRE

Mutlu edici bir gelişme olarak hem ülkemizde hem de küresel ölçekte gençlerin çevre ve hayvan hakları bağlamında duyarlılığının yakın geçmişe nazaran arttığını görüyoruz. Fakat bununla birlikte gençler git gide doğal yaşamdan uzaklaşıyor ve duyarlılıklar çoğu zaman gönüllü faaliyetlere dönüşmeyerek, söylem ile sınırlı kalıyor.
Bu çerçevede eylem planımızda, gençlerin ekolojik bilincini, çevre ve hayvan hakları bağlamında duyarlılıklarını, bu alanlardaki faaliyetlere katılımlarını artırıcı ve topluma bu konuda öncülük edebilmelerini sağlayıcı mekanizmalar kurduk.
Öte yandan gençlerin kısa süreli de olsa dijital dünyadan uzaklaşarak doğal yaşamı deneyimledikleri, uygulamalı olarak doğal süreçleri öğrendikleri imkanları oluşturmak hedefi ile düzenlemeler planladık.

"Doğal üretkenlik; kültür ve sanat"

Sıraladığımız bütün sorunların yanında maalesef çoğu zaman göz ardı edilen sorunlar, kültür sanat alanında gençlerimizin karşılaştığı zorluklar. Bu alanda gençler, temelde iki ana sorunla karşılaşıyor. Birincisi kültür sanat üreten ve üretmek isteyen, bu alanda kabiliyetleri ve hayalleri olan gençlerin önündeki ekonomik engeller. Eylem planımızda bu engelleri aşmak adına gençleri bu alanlarda teşvik edici ve destekleyici birtakım düzenlemeler yaptık.

Diğer bir sorun ise gençlerin kültür sanat faaliyetlerine ulaşımda yaşadıkları ekonomik zorluklar. Bu sorunun çözümünü de her gencin bu faaliyetlere katılımını artırıcı destekler ile planladık.

Öte yandan gençlerin yurt içi ve yurt dışı seyahatlerini kolaylaştırıcı, farklı kültürleri tanımalarını teşvik edici birtakım destekler ile gençlerimizin uluslararası etkileşimden faydalanmalarını sağlayacak entegrasyon çalışmalarını planlamakla beraber, öz kültürümüzü gençlere tanıtıcı organizasyonlar ve uygulamalar tasarladık.

"Ve nihayet..."

Gençleri, yalnızca yarınların inşasında değil, bugünün Türkiye'sinde ana unsur olarak ele aldığımız, hak ve özgürlükler ekseninde kapsayıcı, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ışığında fırsat eşitliğini gözeten, milli ve evrensel değerlerin ahenk içinde harmanlandığı acil eylem planımızı tamamladık.

100 GÜNLÜK EYLEM PLANI

100 GÜNLÜK ACİL EYLEM PLANI

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
I. TEMEL YAPISAL VE KURUMSAL REFORMLAR		
1. **Gençlik Bakanlığı** kurulacak.	Cumhurbaşkanlığı kararnamesi.	Cumhurbaşkanlığı
2. Gençlik Bakanlığı, bünyesinde kurulacak merkez, birim, yapı ve mekanizmalar ile işsizlik, istihdam, girişim, eğitim, bağımlılıklar, katılım, dezavantajlar, barınma, teknoloji, sağlık, spor, kültür, turizm ve benzeri her alanda gençliğin ihtiyaç ve sorunlarını tespit ve takip ederek çözümü organize edecek, kurumlar arası koordinasyonu sağlayacak bir yapıda düzenlenecek.	CB Kararnemesi, İdari Düzenlemeler	CB, Gençlik Bakanlığı
3. **Genç Hakları** anayasal güvence altına alınacak.	Anayasa Değişikliği	TBMM
4. Anayasadaki mevcut gençlik atıf ve tanımlamaları haklar ve özgürlükler ekseninde yeniden düzenlenecek.	Anayasa Değişikliği	TBMM
5. **Gençlik Yasası** çıkarılacak.	Yasal Düzenleme	TBMM
6. Gençlik Yasası, anayasal düzenlemede çerçevesini çizeceğimiz Genç Haklarını yasal güvenceye alıcı ve uygulayıcı nitelikte, yaş aralıklarına göre yeniden kategorizasyon yaparak yaş grupları arasındaki keskin çizgileri ortadan kaldıran, ihmal ve istismar gibi durumlarda gençleri koruyucu mahiyette düzenlenecek.	Yasal Düzenleme	TBMM
7. **Gençlik Bankası** kurulacak.	CB Kararnemesi, İdari Düzenlemeler	CB, HMB, BDDK

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
8. Gençlik Bankası, şubesiz ve dijital bankacılık modeli ile öğrenci bursları, genç girişimci destekleri, genç istihdam teşvikleri, genç çiftçi destekleri, gençlik projeleri, gençlik turizmi, gençler için kültür-sanat destekleri, evlilik destekleri ve benzeri gençlere yönelik tüm konularda gençlere hizmet sağlayacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, Gençlik Bankası
9. Zorunlu ve bedelli askerlik yeniden düzenlenecek.	Yasal Düzenleme	TBMM, MSB
10. Zorunlu temel askeri eğitim, kurulacak olan temel askeri eğitim kamplarında gençlerin sunulacak seçenekler içerisinden tercih edeceği kamp ve tarih içerisinde sosyal hayatlarının aksamayacağı koşullar altında verilecek.	Yasal Düzenleme	TBMM, MSB

II. EĞİTİM: MESLEKİ VE ZİHNİ FORMASYON

EĞİTİM VE GENÇ

11. Lise müfredatı sadeleştirilecek.	Planlama ve Uygulama	M.E.B.
12. Lise eğitimi üç yıla düşürülecek.	Yasal Düzenleme	TBMM, MEB
13. Liselerde sınav odaklı sistemden; öğrenme, mesleki eğilim, sosyal farkındalık, kimlik kazanımı gibi konularda rehberlik odaklı sisteme geçiş için gerekli adımlar atılacak.	Planlama ve Uygulama	M.E.B.
14. Liselerde psikososyal eğitimlere daha fazla ağırlık verilerek, gençlerin öz farkındalık ve sosyal uyumlarını artırıcı uygulama ve dersler lise müfredatına eklenecek.	Planlama ve Uygulama	M.E.B.
15. Lise müfredatına tarım ve hayvancılık ile ilgili temel eğitim dersi eklenecek.	Planlama ve Uygulama	M.E.B.
16. İnsan hakları, temel hukuk, çevre ve hayvan hakları, ekolojik okur yazarlık, aidiyet ve yurttaşlık bilinci, evrensel etik ve ahlaki normlar ile ilgili temel dersler lise müfredatına eklenecek.	Planlama ve Uygulama	M.E.B.

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
17. Lise müfredatına yüksek katma değer üreten ileri teknoloji ve dijital teknolojiler kapsamında yazılım, sanal gerçeklik, web 3.0, blockchain ve benzeri alanlarda temel dersler eklenerek ilgili ders içeriklerinin teknolojik gelişmeler ışığında güncel tutulması sağlanacak.	Planlama ve Uygulama	MEB
18. Öğrenciler, lise eğitimleri süresince ve üniversite tercih dönemlerinde alanlar ve meslekler ile ilgili nitelikli şekilde bilgilendirilecek, yetenekleri ve eğilimleri objektif testler ile belirlenerek etkin bir rehberlik süreci işletilecek.	Planlama ve Uygulama	MEB
20. Mesleki ve teknik eğitim, sektör ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde yeniden düzenlenecek. Bu eğitimler ile sektörler arasındaki kopukluk giderilecek.	Planlama ve Uygulama	MEB
21. Mesleki eğitimde özel sektörün payı artırılacak.	Planlama ve Uygulama	MEB, STB
22. Organize sanayi bölgelerinde istihdam garantili mesleki ve teknik eğitim veren okulların açılması desteklenecek.	Planlama ve Uygulama	MEB, STB
23. Mesleki ve teknik eğitim veren okullarda üretim ve bu üretimden döner sermaye yolu ile öğrenci, öğretmen ve okulun pay alması teşvik edilecek.	Planlama ve Uygulama	MEB, STB
24. Mesleki ve teknik okullar il-ilçe bazında yerel ve bölgesel anlamda faaliyet gösteren iş kolları ve ihtiyaçlar tespit edilerek planlanacak.	Planlama ve Uygulama	MEB, YY
25. Çıraklık eğitimi veren mesleki eğitim merkezlerinin kalitesi ve sayısı artırılacak.	Planlama ve Uygulama	MEB, STB
26. Mesleki eğitim merkezlerinde öğrenim gören gençlerin staj imkanları genişletilecek, staj ve çalışma şartları iyileştirilerek denetlenecek.	Planlama ve Uygulama	MEB, ÇSGB, STB
27. Mesleki eğitim merkezlerinin daha cazip hale gelmesi için buralarda öğrenim gören gençlere lise eğitimindeki temel dersler uzaktan eğitim modeli ile verilerek eş zamanlı lise diploması almaları sağlanacak.	Planlama ve Uygulama	MEB

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
28. Eğitimde fırsat eşitliği bağlamında her gencin çevrimiçi eğitime erişebilmesi için ekipman desteği sağlanacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, HMB
29. Eğitimdeki her gence ücretsiz internet imkânı sunulacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, UAB, MEB
30. İnternet altyapısı geliştirilerek kaliteli internete erişemeyen gençlerin dezavantajları ortadan kaldırılacak. Eğitimdeki her gencin hızlı internete erişimi sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, UAB, MEB
31. Çevrimiçi eğitim ile ilgili gerekli altyapı ve oryantasyon sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, UAB, MEB
32. Geniş bir e-kitap ve sesli kitap arşivi oluşturularak eğitimdeki her gencin ücretsiz erişimine açılacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, KTB
33. Her alanda özel yetenekli gençleri tespit çalışması yapılarak, tespit edilen gençlerin alanlarında desteklenmesi takip ve koordine edilecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	MEB, Gençlik Bakanlığı, YY
34. Liselere ve üniversitelere girişte yapılan sınavlara ilişkin sınav ücretleri kaldırılacak. Diğer alanlarda gerçekleştirilen sınavların ücretleri minimize edilecek.	İdari Karar	ÖSYM, MEB

YÜKSEK ÖĞRETİM

35. YÖK kaldırılacak.	Anayasal Düzenleme	TBMM
36. Üniversitelerin bilim üretimi, yayımı ve öğretimi odaklı özerk yapılar haline gelmesi yönünde ilgili dönüşüm, iyileştirme ve destek mekanizmaları kurulacak.	Anayasal veya Yasal Düzenleme	TBMM, Gençlik Bakanlığı
37. Üniversitelerin genel takibi, yönlendirme ve koordinasyonu; kurulacak akademik ve fiziki yeterlilik kriterlerini belirleme ve denetleme mekanizmalarınca gerçekleştirilecek.	Anayasal veya Yasal Düzenleme	TBMM, Gençlik Bakanlığı
38. Üniversitelerdeki teknolojik ve dijital altyapı geliştirilerek **yeni nesil üniversiteler atılımı** başlatılacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, STB, Üni.

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
39. Üniversite bütçeleri ihtiyaçların yanı sıra uluslararası örnekler baz alınarak geliştirilen objektif kriterler ile ölçülen performansları da etkili olacak şekilde belirlenecek.	Bütçe Kanunu, Planlama ve Uygulama	TBMM, Gençlik Bakanlığı
40. Üniversite içerisindeki yetki dağılımı yeniden düzenlenerek rektörlerin akademik faaliyetlerde, kurulacak mütevelli heyetlerinin ise idari işlerde yetkilendirilmesi sağlanacak.	Yasal Düzenleme	TBMM, Gençlik Bakanlığı
41. Üniversitelerde nicelik yerine nitelik odak alınacak. Yeni üniversite, bölüm, fakülte açılması yerine mevcudun kalite ve niteliğinin artırılması hedeflenecek.	CB Kararnamesi, Planlama ve Uygulama	CB, Gençlik Bakanlığı, Üni.
42. Üniversitelerdeki akademik ve fiziki yeterlilik kriterleri yeniden düzenlenerek denetlemeler sonucunda bu kriterleri karşılamadığı ve iyileştirme yapılamadığı tespit edilen üniversitelerin ilgili bölüm ve fakülteleri yeniden düzenlenecek.	Yasal Düzenleme, Planlama ve Uygulama	TBMM, YKK
43. Üniversitelerde fakülte ve bölümlerinin açılması ve kontenjanları istihdam imkânına göre düzenlenecek.	Yasal Düzenleme, Planlama ve Uygulama	TBMM, YKK
44. Üniversitelerin bölgesel ve yapısal olarak çeşitli alanlarda ihtisaslaşması ve markalaşması sağlanacak.	Planlama ve Uygulama	YKK, Üni.
45. Üniversite – sanayi iş birliği desteklenerek üniversitelerin kamu kaynaklarına olan bağımlılıkları azaltılacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	STB, TOBB, Üniversiteler
46. İleri teknoloji, dijital teknolojiler, yapay zekâ, yazılım AR-GE'leri ile ilgili akademik çalışmalar, çalışma bazlı desteklenecek, üniversitelerin bu alanlarda ders içeriklerini, bölüm ve fakültelerini güncellemesi ve artırması teşvik edilecek.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, STB, Üni.
47. Alanlar arası geçiş daha kolay hale getirilecek. Derslerin kredi ve içerik gibi kriterleri tek merkez tarafından değerlendirilerek denklik ve muafiyet koşulları sadeleştirilecek.	Planlama ve Uygulama	YKK, Üniversiteler

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
48. Kredi Yurtlar Kurumu (KYK) kapatılacak. Burs, kredi ve barınma ile ilgili çalışmalar **Gençlik Bakanlığı** çatısı altında kurulacak olan **Gençlik Bankası** ve **Barınma Takip Merkezi** tarafından sürdürülecek.	Yasal Düzenleme, CB Kararnamesi	TBMM, CB, Gençlik Bakanlığı
49. Burs ve kredi sistemi yeniden yapılandırılacak.	Yasal Düzenleme, CB Kararnamesi	TBMM, CB, Gençlik Bakanlığı
50. Barınma, beslenme ve ulaşım giderleri kapsamında **her üniversite öğrencisine asgari ücretin yarısı tutarında karşılıksız burs** verilecek.	Yasal Düzenleme, CB Kararnamesi	TBMM, CB, Gençlik Bakanlığı, Gençlik Bankası
51. Verilecek bursa ek olarak isteyen öğrencilere burs miktarı kadar kredi imkânı sunulacak. Kredi geri ödemeleri gelire bağlı olarak aylık ödeme miktarı gelirin dörtte birini geçmeyecek şekilde güncel asgari ücret baz alınarak talep edilecek.	Yasal Düzenleme, CB Kararnamesi	TBMM, CB, Gençlik Bakanlığı, Gençlik Bankası
52. İkinci öğretimde öğrenim gören gençlerden alınan harç bedeli kaldırılacak. İkinci öğretim sistemi yeniden düzenlenecek.	Yasal Düzenleme	TBMM, YKK, Üni.
53. Üniversite öğrencilerinin barınma sorunu ortadan kaldırılacak.	Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, Üni., YY
54. Barınma Takip Merkezi tarafından her öğrencinin barınma süreçleri takip edilerek gerekli destek ve yönlendirmeler sağlanacak. Hiçbir öğrenci evsiz-yurtsuz kalmayacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı
55. Devlet yurtlarının sayısı devlet üniversitelerinin barınma ihtiyaçlarının en az üçte birini karşılayacak şekilde artırılacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, YY
56. Vakıf, devlet, özel fark etmeksizin her üniversiteye öğrenci sayısının üçte ikisi oranında barınma kontenjanı zorunluluğu getirilecek.	İdari Düzenleme	Gençlik Bakanlığı
57. Devlet yurtlarının fiziki şartları iyileştirilerek sosyal alanlar ve yatakhaneler ile ilgili öğrencinin yaşam kalitesini odak alan kriterler getirilecek. Uygunluklar **Barınma Takip Merkezi** tarafından denetlenecek.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
58. Özel yurtlar Barınma Takip Merkezi tarafından nitelikli bir şekilde kapsamlı ve sürekli denetime tabi tutulacak. Objektif ve hukuki kriterleri karşılamayan yurtların faaliyetlerine son verilecek.	Planlama ve Uygulama, İdari İşlem	Gençlik Bakanlığı
59. Evini üniversite öğrencilerine kiralayan ev sahiplerinden gelir vergisi alınmayacak.	Yasal Düzenleme	TBMM
60. Lisans eğitimini yurt dışında almak isteyen öğrenciler mezuniyet sonrası Türkiye'de çalışmak koşulu ile burs imkanlarından yararlanabilecek.	Yasal Düzenleme, CB Kararnamesi, Uygulama	TBMM, CB, Gençlik Bakanlığı
61. Yurt Dışı Doktora Programı yeniden düzenlenerek, faydalanacak öğrenci sayısı ve programın verimliliği artırılacak.	İdari Düzenleme	MEB, YKK, Üni.
62. **Ulusal Staj Merkezi** kurularak üniversite öğrencileri ile stajyer alımı yapacak kurum ve kuruluşların eşleştirilmesi sağlanacak. Staj şart ve koşulları Ulusal Staj Merkezi tarafından denetlenecek.	CB Kararnamesi, Planlama ve Uygulama	CB, Gençlik Bakanlığı, STB, Üni.
63. Özel üniversitelerin kurulabilmesine yönelik gerekli düzenlemeler yapılacak.	Anayasal Düzenleme	TBMM
64. Açık Öğretim ve Uzaktan Eğitim sistemleri yeniden yapılandırılacak.	Yasal Düzenleme, İdari Düzenleme	TBMM, MEB, YKK, Üni.
65. Üniversite öğretiminde azami süre uygulaması kaldırılacak. Azami süre mağdurlarına ilişkin kapsamlı bir af uygulanacak.	Yasal Düzenleme, İdari Düzenleme	TBMM, CB, Üni.
66. Üniversiteler bünyesindeki Sürekli Eğitim Merkezleri desteklenerek faaliyetleri yaygınlaştırılacak.	Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, YKK, Üni.
67. Sürekli Eğitim Merkezleri tarafından düzenlenen eğitimlerin nitelikleri, geçerlikleri, uzaktan eğitim prosedürleri ve mali yönetimlerine ilişkin düzenlemeler yapılarak nitelikli denetim sağlanacak.	Yasal Düzenleme, İdari Düzenleme	TBMM, YKK, Üni.

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
68. Yerel yönetimler ile iş birliği yapılarak, üniversite öğrencilerinin yoğun yaşadığı bölgelerde 24 saat ulaşım imkânı sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, YY, Üni.
69. Kütüphanelerin 24 saat üniversite öğrencilerinin kullanımına açık olmasına yönelik düzenlemeler yapılacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	KTB, MEB, YY, Üni.
70. Öğrenci değişim programlarına ilişkin uluslararası iş birliği ve bu programların nitelik ve çeşitliliği artırılarak daha fazla üniversite öğrencisinin bu programlardan yararlanması sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	MEB, YKK, Üni.
71. Üniversite öğrencilerinin yurt dışında alacağı bilgi-beceri artırma eğitimleri, niteliklerine ve katma değerlerine göre desteklenerek teşvik edilecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB, Üni.

III. İSTİHDAM VE KARİYER PLANLAMASI: ONURLU BİR HAYAT STANDARDI

GENÇ İSTİHDAMI

72. Mülakat kaldırılacak.	Yasal Düzenleme, CB Kararnamesi	TBMM, CB, KKK
73. Kamu istihdamı, alan ve mesleğe yönelik objektif kriterlere dayalı, şeffaf sınavlar neticesi ile gerçekleştirilecek.	Yasal Düzenleme, CB Kararnamesi	TBMM, CB, KKK, MEB, YKK
74. Gençlik Bakanlığı bünyesinde **Genç İstihdam Merkezi** kurulacak.	CB Kararnamesi	CB, Gençlik Bakanlığı
75. Genç İstihdam Merkezi tarafından gençlere yönelik kariyer planlama rehberliği, beceri ve kişisel gelişim eğitimleri sağlanacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, MEB
76. Genç İstihdam Merkezi koordinasyonunda işveren için **istihdam artışında** genç istihdamını cazip kılacak, **genç işsizliğini, genç göçünü ve kayıt dışı istihdamı azaltacak** teşvikler düzenlenecek.	Planlama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
77. Genç İstihdam Teşvikleri kapsamında 35 yaş altı genç istihdamında ilk yıl maaşın tamamı, ikinci yıl yüzde ellisi üçüncü yıl sigorta primi devlet tarafından karşılanacak.	Planlama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
78. İlk defa işe girecek olan gençlerin ilk yıl maaş ve sigorta primleri, ikinci yıl maaşları, üçüncü yıl maaşlarının yüzde ellisi devlet tarafından karşılanacak.	Planlama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
79. Mesleki ve teknik eğitim veren liselerden ya da mesleki eğitim merkezlerinden mezun gençlere işe girişlerinden itibaren (işverene verilen Genç İstihdam Teşviklerine ek olarak) dört yıl boyunca asgari ücretin yarısı kadar **kalifiye çalışan desteği** verilecek.	Planlama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
80. Kırsal alandaki genç istihdamına yönelik ek teşvikler düzenlenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
81. Kayıt dışı genç istihdam barışı uygulanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
82. Esnek çalışma ve yarı zamanlı çalışma ile ilgili genç istihdamını artırıcı düzenlemeler yapılacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
83. Genç İstihdam Merkezi bünyesinde gerçekleşecek **Tersine Beyin Göçü Programı** kapsamında yurt dışında çalışan nitelikli gençlerin, alanlarında özel sektör, kamu kurum ve kuruluşları ve akademiye kazandırılmalarını amaçlayan tespit, koordinasyon ve teşvik çalışmaları yürütülecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
GENÇ GİRİŞİMCİLİK		
84. Gençlik Bakanlığı bünyesinde **Genç Girişimcilik Merkezi** kurulacak.	CB Kararnamesi	CB, Gençlik Bakanlığı
85. Genç Girişimcilik Merkezinin koordinasyonunda, gençler için girişimciliği teşvik edici ve kolaylaştırıcı destek paketleri geliştirilerek takibi gerçekleştirilecek.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı
86. Genç Girişimci Destekleri kapsamında 35 Yaş altı genç girişimcilere 500 bin TL hibe desteği verilecek.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, STB

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
87. Hibe desteğine ek olarak, dileyen genç girişimcilere proje bazlı 1 milyon TL faizsiz kredi desteği verilecek.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, YY, Üni.
88. Genç girişimciler 3 yıl süre ile gelir vergisinden muaf tutulacak. Üst limit 200 bin TL olarak güncellenecek.	Yasal Düzenleme, Uygulama, Eşgüdüm ve Koordiinasyon	TBMM, Gençlik Bakanlığı, HMB
89. Genç girişimcilerin sigorta primleri 3 yıl süre ile devlet tarafından karşılanacak.	Yasal Düzenleme, Uygulama, Eşgüdüm ve Koordiinasyon	TBMM, Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
90. Gençlik Merkezlerinde ve kurulacak olan **Gençlik Kampüsleri** içerisinde genç girişimcilere, avukat, psikolog, diyetisyen ve benzeri serbest çalışan meslek gruplarındaki gençlere, paylaşımlı ofis, görüşme ve toplantı odası imkânı sağlanacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, HMB, TB
91. Genç girişimcilere hizmet veren kuluçka ve start-up merkezlerine gelir vergisi muafiyeti sağlanacak.	Yasal Düzenleme, Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	TBMM, Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB, STB
92. Genç Girişimcilik Merkezi tarafından genç girişimcilere mentorluk hizmeti sağlanacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı
93. Yeni kurulacak olan start-up şirketlerinin ilk teknoloji envanter alımlarında proje bazlı KDV ve ÖTV muafiyeti sağlanacak.	Yasal Düzenleme, Uygulama, Eşgüdüm ve Koordiinasyon	TBMM, Gençlik Bakanlığı, HMB, STB
94. Teknoloji start-up şirketlerinde yazılım, AR-GE, siber güvenlik alanlarında ilk defa çalışan gençlere (mevcut desteklere ek olarak) 3 yıl boyunca asgari ücretin yarısı oranında teşvik verilecek.	Yasal Düzenleme, Uygulama, Eşgüdüm ve Koordiinasyon	TBMM, Gençlik Bakanlığı, HMB, STB, ÇSGB
95. Üniversite öğrencilerine zorunlu ders olarak işletme yönetimi dersleri verilecek.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, YKK,Üni
96. İşyeri açan genç girişimciler 3 yıl süre ile kira stopaj vergisinden muaf tutulacak.	Yasal Düzenleme, Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	TBMM, Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
97. Genç girişimcilerin üretim amaçlı tesis, ekipman ve mülk alımlarında uzun vadeli ve faizsiz kredi imkânı sağlanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, STB
98. Yurt Dışı Pazar Destek Programı ve Fuar Destek Sistemi gibi teşviklerin hibe oranı genç girişimciler için mevcudun yüzde ellisi oranında artırılacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, TB

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
99. Gençlerin gıda, tarım ve hayvancılık alanındaki girişimleri desteklenecek. Genç Çiftçi tanımı genişletilerek daha fazla gencin bu desteklerden yararlanabilmesi sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB
100. Genç Çiftçi Destekleri kapsamında 40 yaş altı genç çiftçilere 250 bin TL hibe desteği sağlanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, HMB
101. Hibe desteğine ek olarak, temel şartları sağlayan genç çiftçilere 800 bin TL faizsiz kredi desteği sağlanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, HMB
102. Genç çiftçilerin sigorta masrafları, üretim dönemi boyunca karşılanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, HMB, ÇSGB
103. Genç çiftçilere yakıt, elektrik, tohum, gübre ve benzeri temel gider kalemlerindeki destekler güncellenerek, dönüm başına ilgili ürünün birim miktarı ile sabitlenecek. Bu sayede desteklerin kur oynaklığından ve enflasyondan zarar görmesi önlenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, HMB
104. Genç çiftçilerin üretim amaçlı toprak edinmeleri, uzun vadeli faizsiz kredi destekleri ile kolaylaştırılacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, ÇŞB, HMB
105. Genç çiftçilerin uzun dönem kiralayacakları hazine arazilerinden iki yıl süre ile kira bedeli alınmayacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, ÇŞB, HMB
106. Hayvancılık alanında girişimde bulunan genç çiftçilere proje bazlı faizsiz kredi ve ekipman desteği sağlanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, HMB
107. Genç Çiftçi Destekleri kapsamında ücretsiz zirai danışmanlık ve veterinerlik hizmetleri sağlanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB
108. TİGEM bünyesinde bulunan tesis ve işletmelerin genç çiftçilere uygulamalı eğitim verilecek şekilde yeniden düzenlenmesi sağlanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, MEB
109. Tarım bölgelerindeki sosyal imkanlar ve internet altyapısı gibi teknik imkanlar geliştirilerek bu bölgeler gençler için cazip hale getirilecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, İB, UAB, YY

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
SANAYİ, TEKNOLOJİ VE GENÇ		
110. **Eğitimde fırsat eşitliği** bağlamında sağlanacak ücretsiz internet erişimi ve ekipman desteğine ek olarak gençlerin teknolojiye ulaşımını kolaylaştırmak amacı ile vergi muafiyeti uygulaması başlatılacak.	Yasal Düzenleme, Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, STB, HMB
111. Her gencin belirlenen temel teknolojik ürünleri belli periyotlarda birer adet ile sınırlı tutularak KDV ve ÖTV vergilerinden muaf olarak satın alabilmesi sağlanacak.	Yasal Düzenleme, Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, STB, HMB
112. Teknolojik ve dijital altyapı dönüşümünde gençlere hizmet veren kurum ve kuruluşların önceliklendirilmesi sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, STB, HMB
113. Üniversiteler, milli eğitim kurumları, gençlik merkezleri ve benzeri kurum ve kuruluşlar için bütçe oluşturularak **dijital dönüşüm ve teknolojik güncellik** atılımı yapılacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, STB, UAB, MEB, HMB, Üni.
114. Mesleki Eğitim Merkezleri, mesleki ve teknik liseler ve üniversiteler ile sanayi iş birliğini artıracak düzenlemelere ve teşviklere ek olarak sanayi ve eğitim arasında kurulacak kapsamlı ve daimî iş birliğini koordine etmek üzere ilgili bakanlıklar arası bir kurul oluşturulacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı,STB, MEB, Üni.
115. Liseler, mesleki ve teknik liseler ve üniversitelerin yapıları ve müfredatları ile ilgili dijital teknolojiler, yapay zekâ, yazılım, sanal gerçeklik, web 3.0, blockchain ve benzeri yüksek katma değer üreten ileri teknoloji ve dijital teknoloji alanlarında yapılacak düzenlemelere ek olarak bu düzenlemelerin verimliliği ve kalıcılığını artırmaya yönelik ilgili bakanlıkların iş birliği ile uzmanlardan oluşan bir danışma ve oryantasyon birimi kurulacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, STB, MEB, Üni., YKK
116. Genç girişimci ve sanayicilerin iş alanlarında ve işyerlerinde gerçekleştirecekleri AR-GE, teknolojik ve dijital dönüşüm proje bazlı desteklenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı,HMB,STB
117. Savunma sanayi, siber güvenlik ve benzeri stratejik alanlarda çalışma yapan genç girişimcilere proje bazlı teşvik ve uzun vadeli faizsiz kredi desteği sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı,HMB,STB,MSB

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
118. İşverenlerin siber güvenlik, savunma sanayi, teknoloji AR-GE'si ve benzeri alanlarda istihdam edecekleri gençler için Genç İstihdam Teşvikleri iki katı süre ile uygulanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı,HMB,STB,MSB, ÇSGB
119. E-spor oyunlarında ve dijital oyunlarda Türkçe desteği için oyun yapım şirketleri ile iş birliği anlaşmaları yapılacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, KTB
120. Yerli dijital oyun ve e-spor oyunlarının teşviki amacı ile oyun yapım şirketlerine proje bazlı destekler verilecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, STB
121. Uluslararası e-spor şirketlerinin Türkiye'de sunucu açmalarına yönelik teşvikler sağlanacak.	Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, STB, HMB, UAB
122. Teknoloji festivalleri, üniversiteler arası ve liseler arası teknoloji yarışmaları gibi gençlere yönelik organizasyonlar proje bazlı desteklenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, STB, MEB, Üni., YY, STK

IV. RUH VE BEDEN SAĞLIĞI

SAĞLIK, SPOR VE GENÇ

123. Sağlık hizmetlerine erişim kolaylaştırılacak. 25 yaş altı her genç ailesinin sosyal güvencesine ve eğitimde olup olmamasına bakılmaksızın, **sağlık hizmetlerinden ücretsiz faydalanacak**.	Yasal Düzenleme	TBMM, ÇSGB, SB
124. Psikoloji ve ruh sağlığı alanında yapacağımız **her vatandaşa bir ruh sağlığı uzmanı-psikolog tanımlanması** kapsamında her gencin ücretsiz olarak psikolojik desteklerden yararlanabilmesi sağlanacak.	Yasal Düzenleme	TBMM, ÇSGB, SB
125. Ruh sağlığı alanında kuracağımız **aile-çocuk-genç-aile** döngüsündeki psikolojik sağlık ve takip sistemi sayesinde gençlerin psikopatolojik bozuklukları tespit ve tedavi edilerek işlevsellikleri artırılacak, sosyal hayattan, eğitim ve iş hayatından kopmaları engellenecek, **intihara meyil ve teşebbüs minimize edilecek**.	Uygulama	Sağlık Bakanlığı

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
126. **Genç Sporcu Destekleri** ile aktif genç sporcular ve uluslararası mecrada ülkemizi temsil eden sporcuların masraflarının karşılanması güncel koşullar ve ihtiyaçlar kapsamında yeniden düzenlenecek.	Planma ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, MEB
127. İlgili, eğitim ve sağlık kurum ve kuruluşlarının iş birliği ile her genç en az bir branşta spor yapmaya yönlendirilecek.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB, SB
128. Yetenekleri erken yaşta tespit edilmiş gençler, alanlarında ilerlemeleri ve gelişmeleri için desteklenerek teşvik edilecek.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB
129. Spor salonları ve spor alanları gençlerin ücretsiz kullanımına açılacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB, YY, Üni.
130. Yüzme havuzlarının sayısı artırılarak gençlerin ücretsiz kullanımına açılacak.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB, YY, Üni.
131. Geleneksel sporlar ve bu alandaki sporcu, kulüp ve organizasyonlar desteklenecek.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB, YY, STK'lar
132. Geleneksel sporların icra edilebileceği merkezlerin sayısı artırılarak bu alanda eğitim almak isteyen gençlere ücretsiz temel eğitim imkânı sunulacak.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB, YY
133. E-sporcular, eğitim hayatları ve sosyal yaşantıları olumsuz etkilenmeyecek düzeyde farkındalık eğitimleri ve teşviklerle desteklenecek.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, ASHB, SB
134. E-spor merkezleri kurularak gençlerin kullanımına açılacak.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, YY
135. Kurulacak e-spor merkezlerinde uluslararası turnuvalara ev sahipliği hedeflenerek e-spor turizmi teşvik edilecek.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, KTB, YY
136. Sanayi ve Teknoloji alanında yapılacak e-spor ve dijital oyun teşviklerine ilaveten altyapı çalışmaları yapılarak e-sporcuların gecikmesiz hızlı internete erişimi kolaylaştırılacak.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, UAB

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
BAĞIMLILIKLARLA MÜCADELE		
137. Kumar, teknoloji, madde, tütün ve alkol bağımlılıkları ile etkin mücadele edilecek.	Eşgüdüm ve Koordinasyon, Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, İB, SB, MEB, ASHB
138. Bağımlılıklarla mücadelede önleyici tedbirler kapsamında, aileleri ve gençleri bilgilendirici farkındalık ve eğitim programları düzenlenecek.	Eşgüdüm ve Koordinasyon, Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, ASHB, MEB, SB
139. Madde bağımlılığı ile mücadele kapsamında, ilgili kurum ve kuruluşların iş birliği ve duyarlılığı artırılarak, gençlerin uyuşturucu maddelere erişiminin engellenmesi, bu maddelerin üretimi ve satışı neticesindeki tüketim zincirin kırılması sağlanacak.	Eşgüdüm ve Koordinasyon, Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, İB, SB
140. Madde ve alkol bağımlılığı ile mücadelede hizmet veren AMATEM ve benzeri kuruluş ve tesislerin sayı ve kapasiteleri artırılacak, tedavi süre ve yöntemleri, tedavi sonrası takip ve kontrol süreçleri, tedavinin etkinliği ve kalıcılığı odak alınarak yeniden planlanacak.	CB Kararnamesi, İdari Düzenlemeler	CB, Sağlık Bakanlığı
141. Bağımlılık süreci sonlanmış gençlerin sosyal hayata, eğitim ve iş hayatına uyumu uzmanlar tarafından takip edilerek desteklenecek.	Planlama ve Uygulama	Sağlık Bakanlığı
142. Sosyal ve kültürel alanda gençlerin bağımlılığa özendirici her türlü unsur ve içerikten korunması amacı ile geniş tanımlı ve nitelikli tedbirler alınacak.	Eşgüdüm ve Koordinasyon, Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, İB, KTB, SB, MEB, BTK

V. SOSYAL HAYATA KATILIM

AİLE VE GENÇ		
143. Aile kurumu güçlendirilecek, evlilik müessesesi özendirilerek gençlerin aile kurmasının önündeki engeller minimize edilecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, ASHB

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
144. Gençlerin aile kurmasını kolaylaştırmak adına **Evlilik Destekleri** programı başlatılacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı
145. Evlilik Destekleri kapsamında evlenecek olan genç çiftlere beyaz eşya, mobilya, ev elektroniği, nikah ve düğün salonu gibi giderler için bir defaya mahsus KDV ve ÖTV muafiyeti uygulanacak.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	TBMM, Gençlik Bakanlığı, HMB
146. Ev sahibi olmayan yeni evli genç çiftlere 2 yıl boyunca asgari ücretin dörtte biri tutarında destek sağlanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı,HMB
147. Evlilik sonrası konut ve otomobil almak isteyen gençler için uzun vadeli ve faizsiz kredi imkânı sağlanacak.	Planlama, Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı,HMB
148. Genç ailelerin doğum masrafları için bir asgari ücret tutarında doğum yardımı sağlanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı,HMB, ASHB
149. Genç yaşta çocuk sahibi olan ailelere iki yıl boyunca **çocuk bakımı yardımı** düzenlenecek.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı,HMB, ASHB
150. Aile kurumunun **sağlıklı kurulması, sürdürülebilirliği ve aile içi şiddetin önlenmesi** adına eğitim, takip ve destek mekanizması kurulacak.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, ASHB, SB, İB
151. Aile kuracak olan gençler mevcut sağlık taraması dahilinde psikolojik ve psikiyatrik muayene neticesinde gerekli görülen durumlarda karşılıklı olarak bilgilendirilecek, aile kurma ehliyetini geçici olarak taşımayan gençler için gerekli tedavi ve rehabilitasyon süreci başlatılacak.	Yasal Düzenleme	TBMM, SB, ASHB
152. Aile kuracak gençlere verilecek psikososyal eğitimler ile aile içi iletişim ve ilişkilerin sağlığı artırılarak aile kurumunun sürekliliği hedeflenecek.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, SB, İB
153. Bebek bakımı ve çocuğun biyopsikososyal gelişimi ile ilgili her çifte uzmanlar tarafından temel eğitimlerin verilmesi sağlanacak.	Planma ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, SB

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
DEZAVANTAJLI VE ENGELLİ GENÇLER		
154. Gençlik Bakanlığı bünyesinde kurulacak olan koordinasyon ve takip birimi ile yerel yönetimler başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla kapsamlı bir iş birliği yapılarak dezavantajlı gençlerin tespiti sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, ASHB, MEB, YY
155. Dezavantajlı gençlerin sosyal uyum süreçleri takip edilerek eğitim ve iş hayatına katılımları desteklenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, ASHB, MEB, ÇSGB, SB, YY
156. Dezavantajlı ve engelli gençler ile ilgili toplumsal farkındalığı artırmaya yönelik, ilgili kurum ve kuruluşların iş birliği ile eğitim ve bilinçlendirme programları düzenlenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, ASHB, MEB, YY
157. Engelli gençlerin istihdamında Genç İstihdam Teşvikleri iki katı süre ile uygulanacak.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, HMB, ÇSGB
158. İş hayatında bulunması için özel ekipman gereksinimi bulunan engelli gençleri istihdam edecek işyerlerine bu ekipmanların temini için hibe desteği sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, ASHB, STB
GENÇ KATILIM VE GÖNÜLLÜLÜK		
159. Gençlik Projeleri Destek Programı bütçesi 500 Milyon TL'ye yükseltilecek. Finansman Gençlik Bankası aracılığı ile sağlanacak.	Planlama ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, HMB
160. Proje desteklerinin kabul süreci objektif ve şeffaf hale getirilerek, desteklerin hangi miktarda hangi projelere verildiği periyodik olarak kamuoyuna açıklanacak.	İdari Düzenlemeler	Gençlik Bakanlığı
161. Projelere sağlanan hibe destek kalemleri, kaynakların dürüst kullanımı hedefi ile güncellenecek ve denetlenecek. Gençlik STK'larının proje süresince oluşacak kira ve benzeri sabit giderleri de destek kalemlerine dahil edilebilecek.	İdari Düzenlemeler	Gençlik Bakanlığı
162. Gençlik STK'ları için ofis, toplantı ve konferans salonları gibi imkanlar sağlayan **Gençlik STK'ları Kuluçka Merkezleri** kurulacak. Gençlik Merkezleri de aynı doğrultuda oluşturulan ortak alanlar ile Gençlik STK'larının kullanımına açılacak.	Planma ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, YY

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
163. Gençlerin sosyal girişimcilik, sosyal sorumluluk ve gönüllülük faaliyet ve projeleri, faaliyet ve proje bazlı desteklenecek.	Planma ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı
164. Gençlerin ekolojik bilinç, iklim değişikliği, çevre ve canlı hakları alanlarında duyarlılıklarını ve bu alanlarda yapılan sivil toplum faaliyetlerine katılımını artırıcı farkındalık eğitimleri ve bu alanda sivil toplum kuruluşları tarafından organize edilen gençlik kampları desteklenecek.	Planma ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, ÇŞB
165. Yerel yönetimlerin yönetim kademelerinde yüzde otuz genç kontenjanı uygulaması başlatılacak.	Yasal Düzenleme	TBMM
166. İlk defa oy kullanacak gençlere, farkındalık sağlamaya yönelik, sorumluluk eğitim ve bildirimleri gerçekleştirilecek.	Planma ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı, MEB
167. Siyasete genç katılımını artırmak amacı ile genç siyasetçilerin dezavantajlarını azaltıcı düzenlemeler yapılacak.	Planlama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	TBMM, Gençlik Bakanlığı
168. Siyasi partiler ile yapılacak olan iyi niyet sözleşmeleri çerçevesinde yerel ve ulusal bazda adaylıklar ile ilgili genç kontenjanı uygulaması başlatılacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, Siyasi Partiler
169. Siyasi partilere verilen bütçenin belirli bir kısmının, genç siyasetçilerin ulaşım, konaklama ve faaliyet giderlerine ayrılması sağlanacak.	Yasal Düzenleme	TBMM, Siyasi Partiler

VI. DOĞAL VE KÜLTÜREL ÇEVRE

DOĞAL ÇEVRE BİLİNCİ VE GENÇ

170. Gençlik Bakanlığı bünyesinde ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve içerisinde, gençlerin çevre bilincini artırıcı çalışmaları takip ve koordine edecek bir birim kurulacak.	İdari Düzenleme, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB, ÇŞB

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
171. Kurulacak merkez bünyesinde **genç çevre öncüleri** belirlenip desteklenerek il ve ilçelerdeki müdürlükler dahilinde temsilcilikler oluşturulacak.	Planma ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı
172. Temsilciliklerin koordinasyonunda 81 ilde **doğal yaşam kampları** kurularak gençlerin bu kamplardan yararlanması sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı,TOB, ÇŞB, KTB,YY
173. Doğal yaşam kampları içerisinde gençlerin **dijital perhiz** programlarına dahil edilmesi ve beraberinde uygulamalı olarak doğal yaşama uyum ve duyarlılık eğitimleri alması teşvik edilecek.	Planma ve Uygulama	Gençlik Bakanlığı
174. Genç Ormanlar projesi ile 81 ilde, ağaçlandırma çalışması ve bakımı tamamen gençler tarafından yürütülecek olan orman alanları oluşturularak gençlerin tohum-fidan-ağaç-orman süreçlerinde bilinçlendirilmesi ve katılımı sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, TOB, YY
175. Müfredat içi eğitime ve uygulamalı eğitimlere ek olarak iklim değişikliği, çevre ve hayvan hakları, ekolojik okur yazarlık ve duyarlılıklar ile ilgili dijital bilinçlendirme ve eğitim programları düzenlenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB, ÇŞB, Üni.
176. Gençlere yönelik, enerjinin önemini, kaynağını, yenilenebilir enerji ve enerji tasarrufunu anlatan yüz yüze ve dijital eğitim programları düzenlenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, MEB, ETKB, Üni.
177. Gençlerin ekolojik bilinç, çevre ve hayvan hakları, enerji tasarrufu ve benzeri konularda hazırladıkları dijital içerikler desteklenerek teşvik edilecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, ETKB, KTB
KÜLTÜR, TURİZM VE GENÇ		
178. Gençlerin kısa film, ilk film, kitap, dergi ve benzeri kültür ve sanat alanındaki projelerine hibe desteği sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, KTB, HMB
179. Gençlerin kültür ve sanat etkinliklerine katılımlarını teşvik amacı ile ücretsiz bilet ve ulaşım destekleri sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, KTB, YY

HEDEF	YAPILACAK İŞLEM	İLGİLİ KURULUŞLAR
180. Dijital içerik üretiminde kamu yararına projeler geliştiren gençlere proje desteği ve ekipman desteği sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, KKK
181. Gençlik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı iş birliği ile yurt dışında yaşayan gençlere yönelik kültürel kimlik kazanımı ve kimlik bilincini artırıcı projeler düzenlenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, KTB, DB
182. Kültür turizminde gençlerin aktif rol alması sağlanacak.	Planlama ve Uygulama	Kültür ve Turizm Bakanlığı
183. Gençlere yönelik yerli ve yabancı sinema ve dizi projeleri, yapım şirketleri ile iş birliği yapılarak, kültürel kimliğimizin tanıtılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik unsurlar içermesi koşulu ile desteklenerek teşvik edilecek.	Planlama ve Uygulama	Kültür ve Turizm Bakanlığı
184. Gençlik turizmi sistematik hale getirilerek, gençlerin Türkiye'nin farklı bölgelerine ve yakın coğrafyamız başta olmak üzere yurt dışına seyahatleri teşvik edilecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, KTB, MEB, YY
185. 35 yaş altı gençler için **pasaport harcı ve yurt dışı çıkış pulu kaldırılacak**.	Yasal Düzenleme	TBMM, HMB
186. Yurt içi seyahatlerde gençler için kombine bilet uygulaması getirilecek.	Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, UAB, YY
187. Yurt dışı seyahatlerde havayolu ulaşımında gençlere yönelik vergi muafiyeti getirilecek.	Yasal Düzenleme	TBMM, HMB
188. Uluslararası interrail hatları ve benzer uygulamalar ile entegrasyon sağlanacak.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	DB, UAB
189. Yabancı gençlerin Türkiye'de eğitim görmeleri ve staj yapmaları teşvik edilecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, DB, MEB
190. Yabancı gençlerin gerek Türkiye'de gerek ülkelerinde Türkçe öğrenmelerine yönelik milli eğitim ve üniversiteler iş birliğinde eğitim kampları düzenlenecek.	Planlama ve Uygulama, Eşgüdüm ve Koordinasyon	Gençlik Bakanlığı, DB, MEB, KTB

KISALTMALAR

ASHB	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BTK	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
CB	Cumhurbaşkanlığı
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ÇŞB	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
DB	Dışişleri Bakanlığı
ETKB	Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı
HMB	Hazine ve Maliye Bakanlığı
İB	İçişleri Bakanlığı
KKK	Kamu Kurum ve Kuruluşları
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MSB	Milli Savunma Bakanlığı
ÖSYM	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Başkanlığı
SB	Sağlık Bakanlığı
STB	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TB	Ticaret Bakanlığı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TOB	Tarım Orman Bakanlığı
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
UAB	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
Üni.	Üniversiteler
YKK	Yüksek Öğretimde Kurulacak Kuruluşlar
YY	Yerel Yönetimler